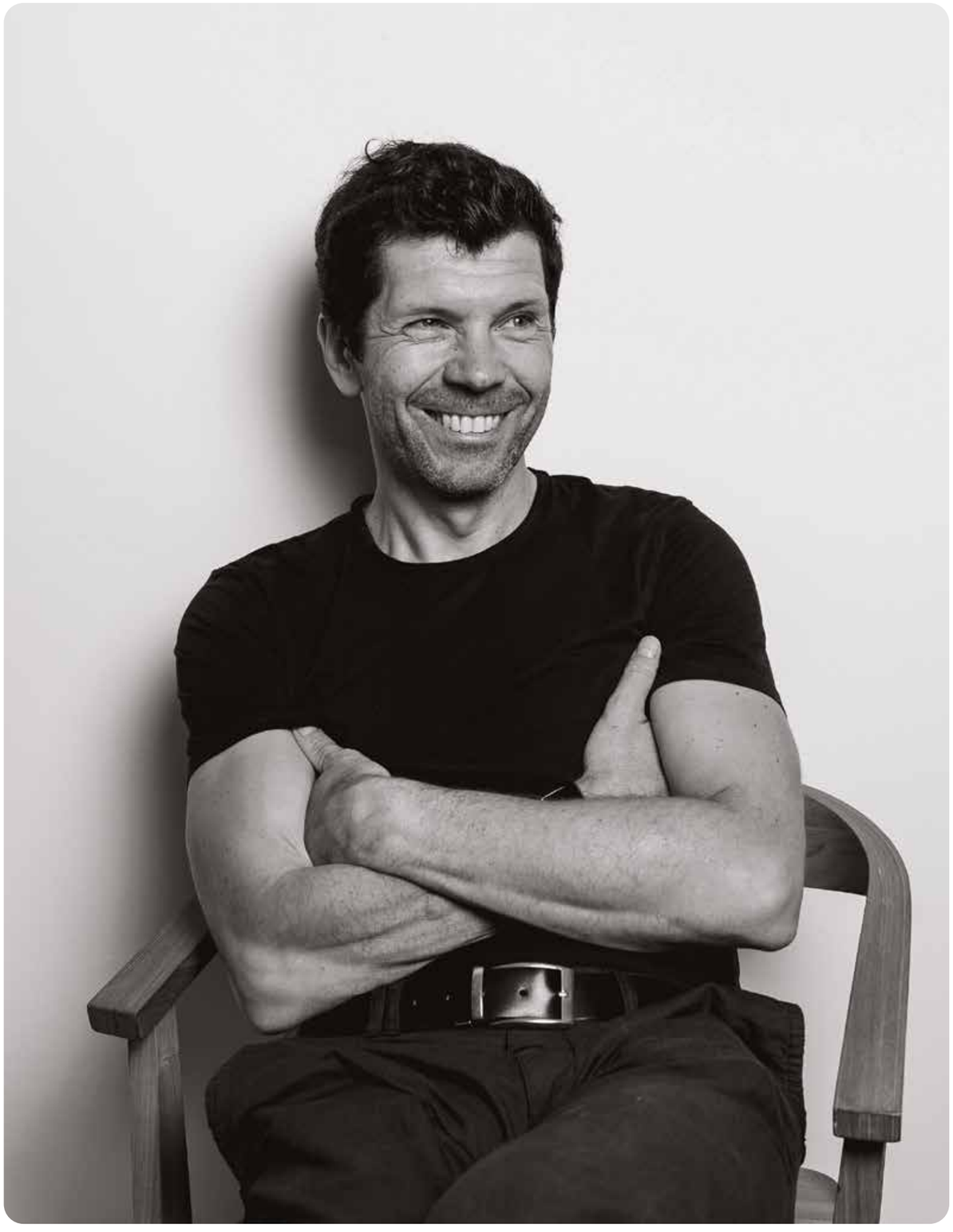

Historické a industriální stavby nemusejí být jen vzpomínkou na minulost. Architekt Marek Tichý ze studia TaK Architects v nich vidí výzvu, potenciál a prostor pro nový život. Skvělým příkladem je ikonická pražská Pragovka, jejíž transformaci v živé kulturní a společenské centrum má se svým týmem na svědomí. Jak se z chátrajícího průmyslového areálu stane atraktivní městský prostor, proč nemá smysl zachraňovat budovy za každou cenu a v čem tkví skrytá hodnota staré architektury?

NOVÝ ŽIVOT PRAGOVKY

Text: Veronika Šíma Piwowarská | Foto: Viktor Šorma, Aleš Jungman, Jan Malý

Marek Tichý o tom, jak dávat historickým stavbám nový smysl

Pragovka a druhý život industriální architektury
Pragovka je pro Marka Tichého příkladem originálního přístupu k historickému fondu. Její hodnota spočívala v jednoduchosti, utilitární povaze a autentických stopách postupných proměn, nikoli v reprezentativnosti nebo jménu slavného autora. Součástí jejího charakteru se tak nakonec stala skutečnost, že byla v průběhu let upravována, rozšiřována a místy i necitlivě pozměněna. „Když jsme k projektu přišli, byla už hodně rozervaná, přesto stále krásná ve své jednoduchosti a eleganci."

Původní budova sloužila jako ústředna pošt a telegrafů a později byla narychlo proměněna v součást výrobního areálu. Východiskem pro její transformaci se pak podle architekta stal elementární charakter konstrukcí, jednoduchost detailů a materiálové řešení.

Nová role historické stavby ve městě
Právě na projektu Pragovky, na kterém pracovala kancelář TaK Architects, se ukazuje, že smyslem obnovy industriální architektury nemusí být pouze zachování samotné budovy. Důležité je také to, jestli dokáže znovu proniknout do života města a nabídnout lidem, kteří s ní přicházejí do kontaktu, nové využití. Pragovka se proměnila v místo určené pro práci, kulturu i setkávání, přestože se původně jednalo o průmyslovou meziválečnou stavbu. Právě schopnost starých budov přijmout nové funkce může být jedním z důvodů, proč je práce s historickou architekturou pro architekty fascinující, dodává Marek Tichý. „Jsme s kolegy moc rádi, že za naší dlouholetou prací stojí atraktivní, městské, kulturní a společenské centrum, že jsme průmyslové meziválečné stavbě pomohli najít druhý život."

Skrytá hodnota starých staveb
Aktuální stav staré nebo zanedbané budovy, kterého si lze všimnout při prvním vstupu, není pro architekta hlavním rozhodujícím prvkem. Podle vlastních slov se při své práci podrobně seznámil se stovkami budov a areálů a z této zkušenosti si odnáší přesvědčení, že kvalita nemusí být na první pohled patrná. Důležitější je pro něj spíše hledání skutečné hodnoty samotného objektu. Jak sám říká, může být ukrytá v kompozici, konstrukci, detailech, autenticitě nebo také v samotném významu »

„Architektura nezná kategorie jako historická nebo současná – ke svému uživateli i společnosti dokáže promluvit jen, pokud je kvalitní a funkční.“

stavby pro místo, kde vznikla. Také může spočívat v osobnosti jejího autora, významu zadavatele nebo funkci, kterou stavba plnila. „Kvalita je často skrytá. Hodnota každé stavby může spočívat v něčem jiném."

Podle něj však samotné rozpoznání hodnoty budovy nestačí. Pro rozhodnutí, co zachovat, co upravit nebo naopak kde vytvořit novou architektonickou vrstvu, je nejprve třeba zasadit budovu do kontextu současných nároků na její fungování. K takovému rozhodování je podle něj potřeba přistupovat s pokorou, ale s otevřenou myslí. A pak rozhodnout jak dál s její přestavbou, úpravami, doplněním nové vrstvy nebo dokonce náhradou.

Ne každá stavba musí být zachována za každou cenu

Zachování historických a industriálních staveb, kterým se Marek Tichý ve své práci často věnuje, však nepovažuje za samozřejmou volbu. Vždy je podle něj třeba posoudit kontext nového zadání a budoucího využití stavby a na tomto základě hledat argumenty pro rekonstrukci nebo konverzi. Právě hledání argumentů a jejich vyhodnocení v kontextu nového zadání považuje za odpovědnost architekta. „Jednoznačně »

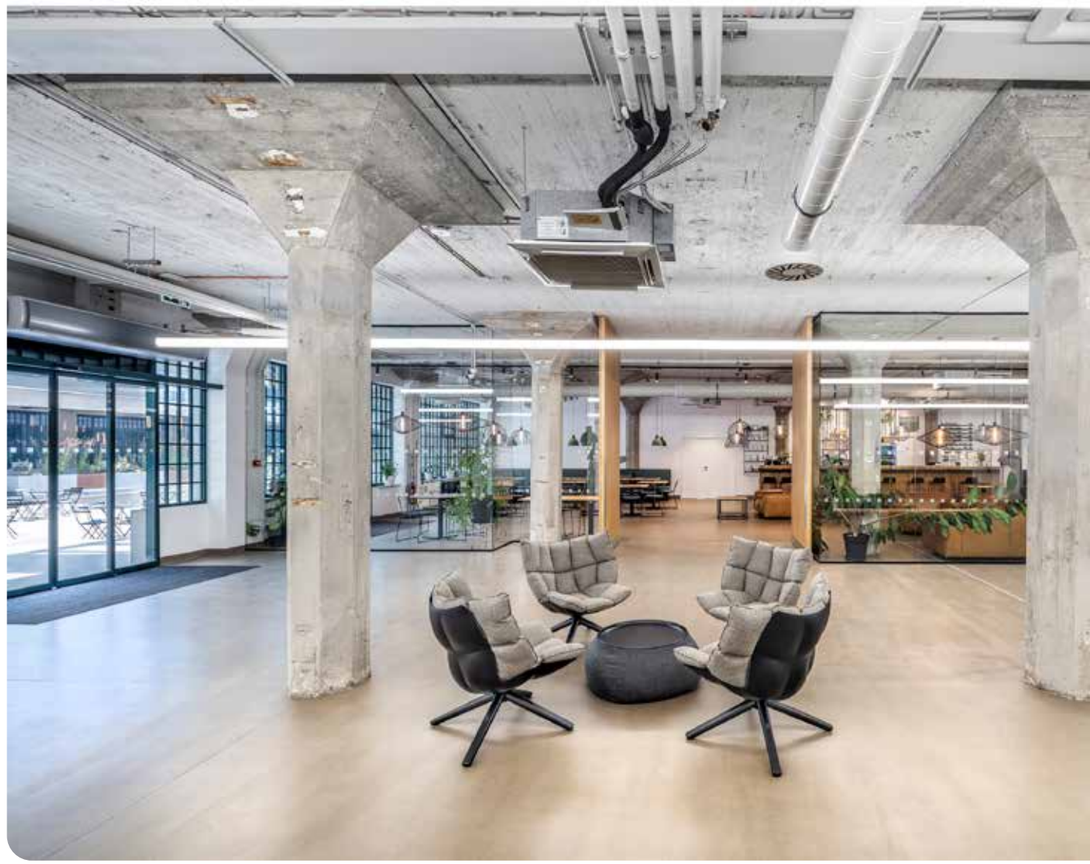

nejsem zastáncem zachování stavby za každou cenu. Pro její rekonstrukci nebo konverzi musí existovat argumenty.“

Přesto se u industriální architektury přiklání k zachování. Vnímá ji jako otevřený rámec, v němž je možné hledat nová využití, a případné odstranění považuje za krajní možnost. Současně dodává, že takových staveb ubývá, a příležitosti k jejich novému využití jsou tak stále vzácnější. Právě samotnou podstatu industriálních staveb přitom vnímá jako jejich výhodu. Tyto budovy mohou nabídnout více možností pro nové funkce a využití, protože často vznikaly jako velkorysý rámec s dostatkem prostoru i světla. „Industriální architektura je vždy nabídkou k mnoha scénářům a její odstranění je z mého pohledu až zcela únikovou volbou.“

Udržitelnost jako součást zachování

„S postupem času se na zachování historických staveb nebo jejich částí stále více dívám z pohledu udržitelnosti, hledání ekonomicky i environmentálně srovnatelných parametrů provozu se stavbami novými. Je důležité se naučit s historickým fondem pracovat, mentálně i technologicky,“ dodává architekt.

Architektura bez hranice mezi minulostí a současností

Pochopení příběhu místa a potenciálu samotné budovy je pro Marka Tichého prioritou při práci s historickou stavbou. Přestože podle něj k procesu přirozeně patří hledání kontinuity s minulostí i studium historie stavby, neměly by zastínit samotnou architekturu ani její funkčnost pro současného člověka. „Jde ale především o architekturu. Ta podle mého soudu nezná kategorie jako historická nebo současná, »

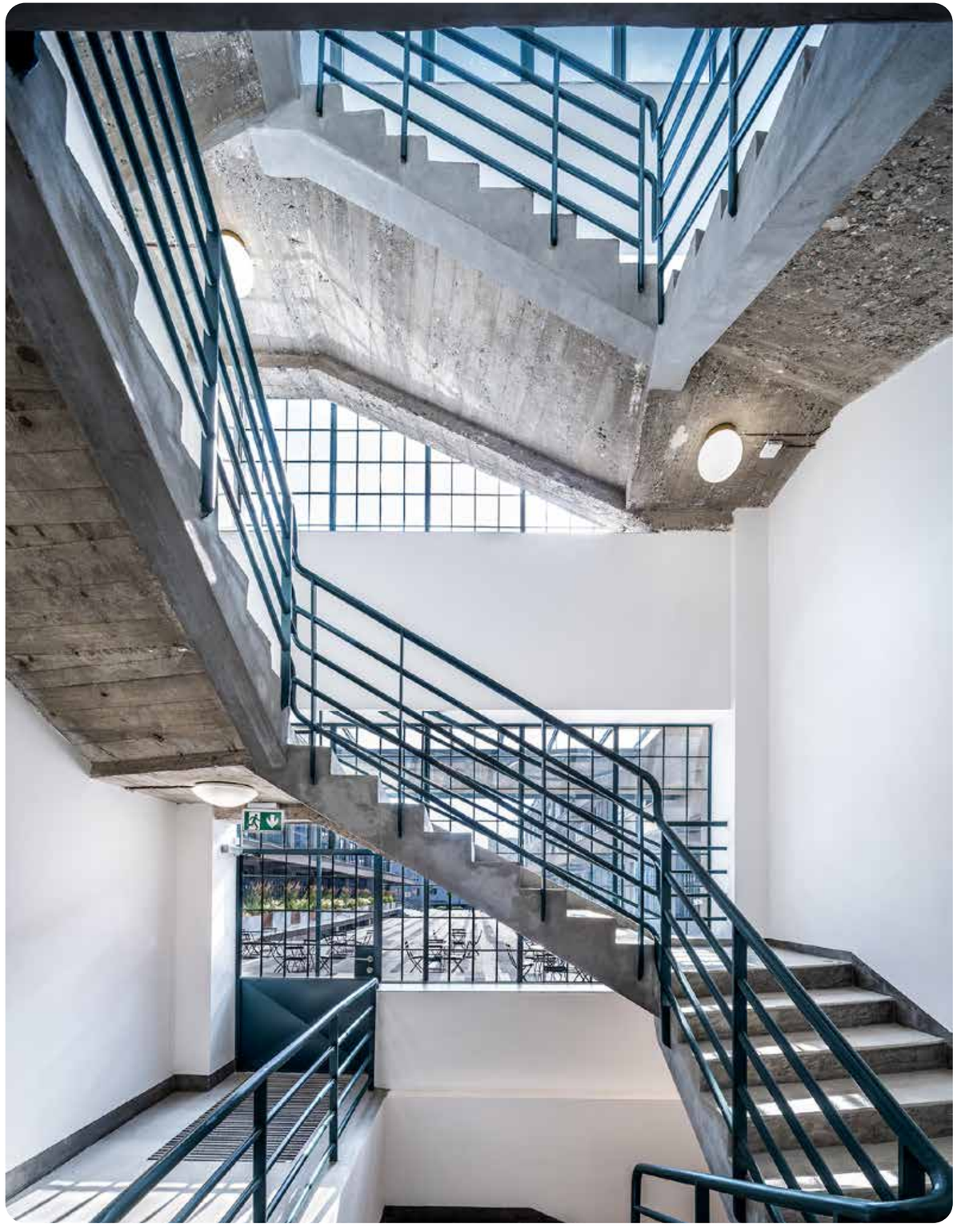

ke svému uživateli i společnosti dokáže promluvit jen pokud je kvalitní a funkční. O ten výsledek usiluji, ať již je poměr původní a naší nové části jakýkoliv.“

Zároveň neuvažuje o architektuře jako o oboru, který by byl uzavřen sám do sebe a izolován od okolního světa. „Jsem přesvědčen, že za kvalitním výsledkem práce architekta stojí hluboká znalost a vztah k místu, současně dobrá znalost světa. Obojí se snažím trvale prohlubovat, studiem, cestováním, prací v mezinárodních týmech.“

Zájem o práci s historickou architekturou se snaží podporovat také v rámci výuky, nikoli pouze prostřednictvím vlastních projektů. A na otázku, co by nemělo chybět v jeho architektonickém rukopisu, odpovídá stručně: „Kontext a nadčasovost.“ ||